

Řešení klauzurního příkladu

Příklad

Základní kapitál společnosti Alfa a. s. je rozdělen na čtyřicet akcií na jméno. Podle stanov je převoditelnost akcií podmíněna souhlasem dozorčí rady. Dne 10. 9. 2020 koupil akcionář společnosti Josef Beňo, který již vlastnil deset akcií společnosti Alfa a. s., dvacet akcií od akcionáře Petra Maláska. Dne 5. 6. 2021 nabylo právní moci usnesení, kterým soud schválil dědickou dohodu, podle které zdědil Josef Beňo deset akcií společnosti Alfa a. s. a deset akcií společnosti Beta a. s. Dne 5. 10. 2021 uzavřel Josef Beňo smlouvu o převodu pěti akcií společnost Alfa a. s. s Petrou Sodomkovou. Akcie byly téhož dne opatřeny rubropisem s jednoznačnou identifikací nabyvatelky a byly jí taktéž předány. Petra Sodomková oznámila dne 15. 10. 2021 písemně představenstvu společnosti Alfa a. s. změnu osoby akcionáře, současně předložila společnosti i rubropisované akcie a požádala o zápis do seznamu akcionářů. Představenstvo společnosti ji však dne 26. 10. 2021, sdělilo, že ji do seznamu akcionářů nezapíše, protože se akcionářkou nestala, neboť dozorčí rada neudělila s převodem akcií souhlas.

Stala se Petra Sodomková akcionářkou společnosti? Svě závěry právně odůvodněte.

Řešení

Akcie na jméno se jako cenný papír na řad (§ 263 odst. 3 z. o. k.) převádí rubropisem a smlouvou k okamžiku jejího předání (§ 1103 odst. 2 o. z.). Smlouva o převodu akcie na jméno nemusí mít písemnou formu; na rubopis jsou naopak kladeny specifické nároky, když je nezbytná jednoznačná identifikace nabyvatele (§ 269 odst. 1 z. o. k.). Jsou-li uvedené požadavky splněny, dojde k platnému převodu vlastnického práva. Ze skutkového stavu vyplývá, že s ohledem na splnění zákonných požadavků bylo pět akcií platně převedeno na Petru Sodomkovou.

Překážkou nabytí účinnosti takového převodu by mohla být omezená převoditelnost akcií. Zákon připouští, aby stanovy omezily převoditelnost akcií na jméno (§ 270 z. o. k.). Nejčastěji se v této souvislosti setkáme s podmíněním převoditelnosti souhlasem některého z orgánů společnosti; pro tyto případy zákon reguluje i důsledky neudělení takového souhlasu (§ 271 a § 272 z. o. k.). Podle § 271 odst. 1 z. o. k. v případě, že je převoditelnost akcií na jméno podmíněna souhlasem orgánu společnosti, smlouva o převodu akcií nenabude účinnosti dříve, než je souhlas udělen.

Podle § 14 z. o. k. ovšem platí, že stane-li se společnost jednočlennou společností (tj. společností s jediným společníkem), k ujednáním společenské smlouvy, která zakazují nebo omezují převoditelnost podílu, se po dobu, kdy je jednočlennou společností, nepřihlíží. Josef Beňo se stal díky dědictví po svém otci a koupí dvaceti akcií Petra Maláska jediným akcionářem. Vzhledem k tomu, že společnost Alfa a. s. má jediného akcionáře, ustanovení stanov o omezující převoditelnost akcií se nepoužijí a akcie jsou volně převoditelné. Souhlas představenstva tedy nutný nebyl a převod akcií nabyl účinnosti dne 5. 10. 2021. Petra Sodomková se tak k tomuto dni stala akcionářkou společnosti.